

УДК 35.07:347.23](477)

ЗАХИСТ ПРАВ ГРОМАДЯН НА ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ: АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

I. М. Перестюк,

аспірант Київського національного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена дослідженню діяльності в 2015 р. вищих органів публічної влади щодо захисту прав громадян на приватну власність. Установлено коло вищих органів публічної влади, що покликані системними рішеннями сприяти захисту власності в Україні. Визначено та систематизовано прийняті закони щодо захисту прав громадян на приватну власність і стан їх імплементації. Акцентовано увагу на ефективності роботи вищих органів публічної влади щодо захисту прав громадян на приватну власність у 2015 р. порівняно з минулими роками. Доведено необхідність невідкладної імплементації прийнятих рішень. Установлено необхідність упровадження демократичних процедур захисту прав власників та укладачів угод.

Ключові слова: захист прав громадян, вищі органи публічної влади, приватна власність, захист приватної власності.

I. M. Perestiuk,

PG-student of Kyiv National University of Trade and Economics

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS TO PRIVATE PROPERTY: ANALYSIS OF ACTIVITY OF HIGHER PUBLIC AUTHORITIES IN UKRAINE

The article is devoted to the research of higher public authorities' activity in 2015 in the field of protection of rights of citizens to private property. The range of higher public authorities designed to promote the protection of property rights in Ukraine by their systematic solutions is established. The adopted laws on protection of citizens' rights to private property and the stage of their implementation are determined and organized. The efficiency of activity of higher public authorities in the field of protection of citizens' rights to private property in 2015, in comparison to previous years, is highlighted. The necessity of urgent implementation of the adopted decisions is proved. The need to implement democratic procedures to protect the rights of owners and signers of the agreements is established.

Key words: protection of citizens' rights, higher public authorities, private property, protection of private property.

И. Н. Перестюк,

аспірант Киевского национального торгово-экономического университета

ЗАЩИТА ПРАВ ГРАЖДАН НА ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ: АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЫСШИХ ОРГАНОВ ПУБЛИЧНОЙ ВЛАСТИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена исследованию деятельности высших органов публичной власти касательно защиты прав граждан на частную собственность в 2015 г. Установлен круг высших органов публичной власти, призванных системными решениями способствовать защите собственности в Украине. Определены и систематизированы принятые законы по защите прав граждан на частную собственность и состояние их осуществления. Акцентируется внимание на эффективности работы высших органов публичной власти касательно защиты прав граждан на частную собственность в 2015 г. по сравнению с прошлыми годами. Доказана необходимость неотложной имплементации принятых решений. Установлена необходимость внедрения демократических процедур защиты прав владельцев и составителей соглашений.

Ключевые слова: защита прав граждан, высшие органы публичной власти, частная собственность, защита частной собственности.

Постановка проблеми (опис проблеми, що аналізується, у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями). В умовах демократизації та налагодження ринкових механізмів в Україні відкритим залишається питання захисту приватної власності. Незахищеність власності учасників ринкового обміну (процесу) та громадян веде до зубожіння

населення. Важливим завданням на шляху до демократизації суспільства, що почався в Україні, є лібералізація органів влади та процесів у сфері захисту приватної власності. Це надактуальне завдання не можливо здійснити без відпрацювання демократичного механізму функціонування правоохоронних, судових, виконавчих органів влади. Практична важливість аналізу діяльності ви-

© Перестюк І. М., 2016

щих органів публічної влади щодо захисту прав громадян на приватну власність безпосередньо пов'язана з наявністю політичної волі щодо вирішення тих чи інших питань. Аналіз діяльності вищих органів публічної влади дає змогу визначити конкретні дії, вироблення та реалізацію владно-управлінських рішень щодо захисту прав громадян на приватну власність.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема ефективної діяльності публічних органів влади залишається важливою для українського суспільства з перших днів проголошення Незалежності. Дослідженням діяльності вищих органів публічної влади займалися, зокрема, А.Буханевич [1], О.Токар-Остапенко [20] та ін.

В умовах демократичних перетворень дослідження діяльності вищих органів публічної влади у сфері захисту прав громадян на приватну власність потребує аналізу сучасного стану справ, а саме глибинного аналізу прийнятих за 2015 р. законів у сфері захисту власності та стан їх імплементації. Це дає можливість з'ясувати стан політичної волі та реальну здатність упроваджувати закони в цій галузі. Управління галуззю приватної власності потребує зміни «правил гри», тобто нових відкритих, зрозумілих і спрощених процедур. Так, за 2015 р. були прийняті закони, спрямовані на демократизацію процесів у сфері захисту прав громадян на приватну власність, зокрема закони України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи» від 21 травня 2015 р. [10]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» від 26 травня 2015 р. [11]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів» від 14 травня 2015 р. [12]; «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14 травня 2015 р. [13]; «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку тимчасового вилучення майна та проведення обшуку» від 13 травня 2015 р. [14]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 7 квітня 2015 р. [15]; «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації)» від 7 квітня 2015 р.

[16]; «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» від 14 липня 2015 р. [24].

Ефективний захист приватної власності потребує зміни правил також у правоохоронній системі країни. Так, важливими, на наш погляд, є прийняття та імплементація в 2015 р. законів України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень» від 2 липня 2015 р. [17]; «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 р. [18]; «Про Національну поліцію» від 4 серпня 2015 р. [19].

Проблемою ефективного захисту угод та стимулювання економічної діяльності в демократичних державах займався Е. де Сото [30]. Питання захоплення олігархами державної влади в деяких країнах та класифікації таких країн висвітлюються в роботах Дж.Хеллмана, Г.Джонса, Д.Кауфманна [5].

Прийняття та імплементація законів потребує перегляду старих правил гри, уточнення нових підходів. Адаптація демократичних підходів у сфері захисту прав громадян на приватну власність і зумовила напрям нашого дослідження.

Метою статті є аналіз діяльності вищих органів публічної влади за 2015 р. у сфері захисту прав громадян на приватну власність та синтез отриманих даних.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження захисту прав громадян на приватну власність у державному управлінні потребує уточнення поняття «ефективність» у державному управлінні. В Енциклопедії державного управління ефективність трактується як «досягнення поставленої соціальної мети в результаті діяльності органу влади/структурного підрозділу чи окремого управлінця за максимально можливою економією суспільної праці» [32, с. 159]. Ефективність відрізняється від дієвості, оскільки дієвість як форма результативності розуміється нами як здатність суб'єктів до дії.

Дослідження захисту прав громадян на приватну власність у державному управлінні передбачає розгляд тих публічних органів державної влади, що формують політику держави, тобто публічні вищі політичні посади.

Публічні органи влади безпосередньо тією чи іншою мірою взаємодіють із громадянами, тому до основних завдань публічних органів влади, на думку А.Буханевич, варто віднести: формування

стабільної та ефективної організації діяльності державно-управлінського апарату; організацію професійної, політично нейтральної та відкритої публічної служби шляхом відмежування політичних посад від сфери публічної служби; створення системи ефективної взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в напрямі обслуговування інтересів громадянського суспільства; запровадження нових організаційних форм і стандартів обслуговування інтересів та потреб громадськості; гарантування підконтрольності публічної адміністрації інститутам громадянського суспільства; залучення громадськості до участі у формуванні публічної політики [1]. Кодекс адміністративного судочинства України визначає поняття «публічна служба» як «діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування» [2]. Визначення не є вичерпним та не уточнює статусу вищих політичних посад. Закон України «Про державну службу» визначає, що «правовий статус Президента України, Голови Верховної Ради України та його заступників, голів постійних комісій Верховної Ради України та їх заступників, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України, Голови та членів Конституційного Суду України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів вищого спеціалізованого суду України, Генерального прокурора України та його заступників регулюється Конституцією та спеціальними законами України» [31].

У політично організованій державі сучасного зразка державні владні інституції, які діють на постійній основі і перебувають у комунікаційній взаємодії з громадськістю, виступають як органи публічної влади. Відповідно до структури державних органів влади, які представлені в Конституції України, відповідно вищими органами публічної влади в Україні є Президент, Верховна Рада та Кабінет Міністрів України та ін.

У межах аналізу діяльності вищих органів публічної влади у сфері захисту прав громадян на приватну власність розглянемо діяльність Президента, Верховної Ради та Кабінету Міністрів України.

Інститут президентства в Україні розглядаємо як винятковий одноособовий, однак вищий орган публічної влади.

Політична воля суб'єктів вищих органів влади виступає як здатність до послідовної реалізації

поставлених завдань у визначеній сфері політики.

Діяльність Президента України для нас є важливою з огляду на його функції. У контексті нашого дослідження для нас важлива політична воля глави держави щодо вирішення питань захисту власності, що безпосередньо пов'язана з правоохоронними органами, які перебувають у віданні Президента України. Так, відповідно до ст. 106 Конституції України Президент України відповідає за правоохоронний, силовий блоки відповідно до пп. 11, 14, 17, 23 та національну безпеку відповідно до пп. 12, 13, 18, 22 [3]. Захист прав громадян на приватну власність не можливий без застосування правоохоронних органів – це безпосередньо суди, міліція, прокуратура.

Держава захищає право громадян на приватну власність в Україні відповідно до певної структурної моделі, яку можна представити лінійною структурою: 1) Президент України та вище політичне керівництво держави; 2) правоохоронні органи; 3) органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Відповідно до аналітичної доповіді Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» можна говорити про те, що проблема неефективності економічної системи, де нехтують правом громадян на приватну власність, була усвідомлена: «В Україні назріла потреба кардинальної зміни економічної моделі розвитку, яка істотно посилюється воєнним конфліктом на Донбасі. Як ніколи, у суспільстві визріло розуміння необхідності та невідворотності зміни тієї химерної моделі, за якою українська економіка розвивалася в останні понад двадцять років. Ця модель поєднувала в собі залишки радянсько-адміністративної системи з диким капіталізмом, який сформувався в уяві пострадянської партійно-господарської номенклатури та реалізувався в українській практиці. Пригнічення підприємницької активності, системне нехтування правом власності, непрозоре тарифоутворення, встановлюване монополіями осередками, колективна безвідповідальність за результати економічної діяльності в багатьох сферах та інші пережитки радянського типу економічної поведінки не дозволяли будувати сучасну конкурентоспроможну економіку» [4, с. 226]. У документі йдеться і про запити суспільства. Так, зокрема: «Суспільство сформувало запит на розвиток справжньої ринкової економіки – із системою стримувань і противаг у вигляді непорушних інститутів приватної власності, міцного

середнього класу, розвиненого підприємництва, ефективних і підконтрольних суспільству державних органів нагляду, справедливого правосуддя, потужних профспілок, незалежних ЗМІ та активних громадянських інститутів. Це вимагає докорінної модернізації моделі взаємовідносин між суб'єктами економіки й державою, насамперед щодо демонтажу гібриду державно-монополістичного капіталізму з ознаками неофеодалізму» [4, с. 225–226].

Відповідно до класифікації Світового банку українська економіка є «захопленою» або/та «скупленою» олігархами державою, звісно, Україна не єдина така держава, поруч з нами такі країни, як Росія, Азербайджан, Киргизстан, Молдова, Болгарія та ін. Україну автори класифікації відносять до країн із великою часткою «скупки держави». Фірми олігархів, що «скупають державу», мають «особливі» умови захисту своєї власності та особливі умови дотримання угод, укладених з іншими фірмами. Крім того, фірми, що не приймають корупційні правила держави, яку «захопили» олігархи, не зможуть бути успішними та зберегти свою власність. Автори відмічають, що такі країни характеризуються більш низьким рівнем захисту приватної власності та найгіршими показниками зростання продажів [5]. Очевидно, що подібна економічна система призводить до зuboжіння громадян. Це означає, в країні, де власність «скуплена» або контролюється олігархами, ефективний захист приватної власності неможливий. У своєму Щорічному посланні Президент України звертає увагу на проблеми, пов'язані з олігархізацією економіки: «У межах зміни моделі економічного розвитку вже започаткований процес деолігархізації та демополізації, який відроджує верховенство права та відновлює суспільну довіру до влади. Разом із тим подальше просування економічних перетворень залежатиме від досягнення консенсусу між суспільством і політичними й економічними групами впливу щодо основних напрямів, цілей, орієнтирів і критеріїв економічного розвитку, не нав'язаних ззовні, а вистражданих та осмислених самими громадянами України. Таким чином має бути сформований національний підхід щодо впорядкування відносин власності, співвідношення впливу держави та ринкових сил, розвитку підприємництва і торгівлі, підконтрольності держави суспільству, зв'язків між політикою (політиками) та капіталом, ролі великого капіталу, малого й середнього бізнесу, соціальних гарантій та профспілкової солідарності, структурних параметрів національної економіки і її місця в глобальній системі тощо.

Економічні перетворення мають забезпечити такі базові пріоритети» [4, с. 227].

У Щорічному посланні спостерігаємо усвідомлення неможливості економічного розвитку без надійного захисту приватної власності, що включає в себе передусім: можливість відстояти свої інтереси в законний спосіб, створення інституту захисту угод, дієву виконавчу службу, відкриті дані щодо останніх власників на засоби виробництва, відсутність можливості легалізувати незаконно здобуті кошти, недоторканність майна, ефективну антимонопольну службу та інше.

Ефективний захист прав громадян на приватну власність в Україні – це основа її національної економічної безпеки. Так, відповідно до ст. 107 Конституції України головою Ради національної безпеки і оборони України є Президент України. Рада національної безпеки і оборони України є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України [3; 6]. На регіональному рівні Президент справляє свій вплив безпосередньо через голів державних обласних адміністрацій, які мають достатньо повноважень, щоб здійснювати політичну волю Президента відповідно до Закону України «Про державні місцеві адміністрації» [7]. Президент України видає укази та розпорядження, що є нормативно-правовими актами та обов'язкові для виконання на всій території України.

Тож захист приватної власності потребує особливої уваги з боку Президента України. Вважаємо, що Президент України наділений достатньою повнотою влади, щоб здійснювати свою політичну волю у сфері захисту прав громадян на приватну власність.

У межах аналізу діяльності вищих органів публічної влади у сфері захисту прав громадян на приватну власність розглянемо ще один вищий публічний орган влади – це Верховна Рада України, що є єдиним органом законодавчої влади в Україні [3].

Після Конституційної «реформи» 2010 р. спостерігалось значне зниження значення та можливості народного депутата впливати на суспільне життя та бути самостійним суб'єктом законодавчої ініціативи [8]. Після відновлення дії Конституції 2004 р. народні депутати знову отримали повноваження, які дають їм змогу виконувати волю народу [9]. Тож відповідно до ст. 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України, крім безпосереднього прийняття законів, належить ціла низка додаткових функцій [3].

За 2015 р. Парламент України розглянув та прийняв низку законопроектів, пов'язаних прямо чи опосередковано із захистом майнових прав.

Серед них закони України: «Про внесення змін до деяких законів України щодо відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи» від 21 травня 2015 р. [10]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигододержувачів юридичних осіб та публічних діячів» від 26 травня 2015 р. [11]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів» від 14 травня 2015 р. [12]; «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14 травня 2015 р. [13]; «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку тимчасового вилучення майна та проведення обшуку» від 13 травня 2015 р. [14]; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 7 квітня 2015 р. [15]; «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації)» від 7 квітня 2015 р. [16].

Незважаючи на прийняті поправки і закони, ще й досі лишаються відкритими питання захисту власності в таких напрямках, як захист угод, захист житла, землі від незаконних дій, обґрунтованість при встановленні комунальних тарифів, проблеми управління особистою власністю та спільною власністю, ефективне антимонопольне законодавство та ін. Ефективний захист та управління приватною власністю – це не просто обов'язок держави перед громадянами, а й економічна стабільність.

Проте проблема захисту прав громадян на приватну власність потребує не фрагментарних змін, а змін «правил гри». Саме це стратегічне завдання покладатиметься на Верховну Раду України. Варто пам'ятати, що в процесі здійснення захисту прав громадян на приватну власність задіяна правоохоронна система. Так, Верховна Рада України за останній період прийняла низку законів у цій сфері, зокрема Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень» від 2 липня 2015 р. Закон передбачає конкурсні засади: «Призначення прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.» та «Призначення на адміністративні посади в Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру здійснюється Генеральним прокурором України за результатами відкритого конкурсу» [17]. У цьому контексті відзначимо створення

нового органу державної влади, що має боротися з корупцією, відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», що був підписаний Президентом 14 жовтня 2014 р. [18]. Також відзначимо Закон України «Про Національну поліцію» від 4 серпня 2015 р., який також спрямований на підвищення ефективності захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян України для протидії злочинності, охорони власності, охорони громадського порядку та для забезпечення громадської безпеки [19]. Станом на 4 квартал 2015 р. Закон вступив у силу і для своєї імплементації потребує рішучих організаційних змін у системі МВС України.

Вищенаведені закони дають підстави говорити про те, що Верховна Рада України певною мірою реалізує своє стратегічне значення для країни у сфері охорони власності. Ми виокремили лише деякі закони, що, на нашу думку, демонструють загальні тенденції роботи Парламенту у сфері захисту прав громадян на приватну власність. Спостерігаємо певну фрагментарність, але, зважаючи на попередній досвід роботи Парламенту [8; 20], можна говорити, що є невеликі позитивні зрушення.

Аналіз діяльності вищих органів публічної влади у сфері захисту прав громадян на приватну власність передбачає дослідження змісту діяльності і публічного вищого органу влади – Кабінету Міністрів України. Так, Конституція України визначає, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади [3, ст. 113].

Відповідно до Конституції України (ст. 116), до повноважень Кабінету Міністрів України належать: «1) забезпечення державного суверенітету й економічної самостійності України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України; 2) вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина; ... 5) забезпечення рівних умов розвитку всіх форм власності; здійснення управління об'єктами державної власності відповідно до закону; ... 9) спрямування і координування роботи міністерств, інших органів виконавчої влади;...» [3, ст. 116]. Безпосереднім втіленням у життя законів України та інших нормативно-правових актів займається Кабінет Міністрів України. Профільні міністерства безпосередньо видають розпорядження на регулюють питання власності.

Так, реєстрацією речових прав на нерухоме майно здійснює Міністерство юстиції України. Нотаріусам теж дозволено здійснювати реєстрацію речових прав на нерухоме майно, крім пер-

винного (воно має реєструватися виключно в Міністерстві юстиції України). Інвентаризацію речових прав на нерухоме майно здійснюють або комунальне БТІ, або приватне БТІ. Крім того, за комунальним БТІ залишилися архіви, оскільки електронні архіви речових прав на нерухоме майно існують із 2005 р., а в м.Київ приєднання до електронних архівів речових прав на нерухоме майно відбулося лише 2012 р. [21]. Процедуру реєстрації речових прав на нерухоме майно встановлює Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (редакція від 10 липня 2015 р.), що визначає правові, економічні, організаційні засади проведення державної реєстрації речових та інших прав, які підлягають реєстрації за цим Законом, та їх обтяжень і спрямований на забезпечення визнання та захисту державою цих прав, створення умов для функціонування ринку нерухомого майна. Так, ст. 1 Закону визначає сферу застосування закону: «1. Цей Закон регулює відносини, пов'язані з державною реєстрацією прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Державна реєстрація прав на об'єкт незавершеного будівництва та їх обтяжень у випадках, установлених законом, проводиться у порядку, визначеному цим Законом, з урахуванням особливостей правового статусу такого об'єкта. 2. Дія цього Закону не поширюється на державну реєстрацію прав на повітряні і морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні та інші об'єкти цивільних прав, на які поширюється правовий режим нерухомої речі» [22]. Аналіз цього закону показує, що процедура реєстрації прописана вдало.

Міністерство юстиції України надає можливість безкоштовних та платних пошуків відомостей в електронному Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, що здійснюється відповідно до ч. 2 ст. 7 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (редакція 28 червня 2015 р.) [23; 29]. Так, Міністерство юстиції України оперативно виконало норму закону.

Важливим доповненням до наведених вище законів став Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» від 14 липня 2015 р. [24]. Законом передбачається відкриття відомостей, що містяться в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, надання вільного доступу до Державного земельного кадастру та Єдиного державного реєстру, держателем якого є Державтоінспекція Міністерства внутрішніх справ України. Закон передбачає, що власник майна

отримує інформацію про ту особу, що отримала дані про нього в державних реєстрах. Кабінет Міністрів України виконує норми Закону. Так, доступ до реєстрів Міністерства юстиції можна знайти в кабінеті електронних сервісів міністерства [25]. Міністерство юстиції пропонує отримати інформацію про власників нерухомого майна через сайт за адресою: <https://kar.minjust.gov.ua>. Інформація надається лише після попередньої реєстрації, встановлення особи, яка подає запит, це в цілому відповідає демократичній практиці. Інформація надається платно [26]. Єдиний державний реєстр щодо власників транспортних засобів, держателем якого є Державтоінспекція Міністерства внутрішніх справ України, пропонує надіслати запит у паперовому вигляді, оскільки закон ще не імплементований [27]. Доступ до земельного кадастру можна отримати безкоштовно через електронну систему «Публічна кадастрова карта України» [28]. Кабінет Міністрів України в цілому перебуває на шляху до імплементції Закону України щодо відкриття реєстрів власності.

Оприлюднення такої інформації сприяє довірі між укладачами угод і відповідає демократичним тенденціям у світі. Як зазначає Е. де Сото, держава має забезпечити низку умов для реалізації ефективного захисту прав власників, зокрема це фіксування економічного потенціалу активів, об'єднання та інтеграція розпорошеної інформації в одній системі, відповідальність власників, підвищення взаємозамінності й ліквідності, побудова мережевої спільноти та розвиток суспільних зв'язків, захист та паспортизація угод [30]. Тож створення механізму щодо ефективного захисту угод є важливим елементом системи захисту прав громадян на приватну власність.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз діяльності вищих органів публічної влади у сфері захисту прав громадян на приватну власність передбачає розгляд вищих публічних органів державної влади, що безпосередньо формують політику держави.

- Діяльність Президента України для нас є важливою з огляду на його функції, що виявляються як цілеспрямовуюча діяльність у державі щодо вирішення питань захисту власності. Розглянувши текст Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України в 2015 році, ми можемо говорити про те, що проблема неефективності економічної системи, де нехтують правом громадян на приватну власність, була усвідомлена. Йшлося про демонтаж гібридного державно-монополістичного капіталізму з ознаками неофеодалізму.

• За 2015 р. Парламент України розглянув та прийняв ряд законопроектів, пов'язаних прямо чи опосередковано із захистом майнових прав. Серед них низка законів, що стосуються безпосередньо прав власників та вдосконалення правоохоронної системи.

• Незважаючи на постійні проблеми з імплементацією законів в Україні, Кабінет Міністрів України в цілому виконує прийняті закони. Так, відповідно на сьогодні відкриті електронні реєстри осіб-підприємців, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державного земельного кадастру та Єдиного державного реєстру (Державтоінспекція МВС України). Відкриття

реєстрів сприяє створенню середовища довіри між укладачами угод та відповідає демократичним тенденціям.

Аналіз діяльності вищих публічних органів влади в період з 2014 (кін.) – 2015 р. щодо здійснення політики у сфері управління та захисту приватної власності демонструє певну фрагментарність, проте показує позитивну динаміку порівняно з попередніми роками.

На нашу думку, у подальших розвідках варто провести поглиблене порівняння дослідження механізмів упровадження захисту приватної власності в Україні.

Список використаних джерел

1. Буханевич А. Публічна адміністрація як інститут оптимізації публічного контролю в громадянському суспільстві / А. Буханевич // Вісн. НАДУ. – 2010. – № 2. – С. 46–56.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2747-15>
3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
4. Аналітична доповідь до Щорічного послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.
5. Hellman J.S. «Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption, and Influence in Transition»/ Hellman J.S., Jones G. and Kaufmann D. // World Bank Policy and Research Working Paper, №. 2444. Washington, D.C.: The World Bank, 2000. – P. 1–45.
6. Про Раду національної безпеки і оборони України [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
7. Про державні місцеві адміністрації [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14/page>
8. Аналітична доповідь Центру Разумкова «Парламентаризм в Україні: інституційне забезпечення, стан, тенденції» // Національна безпека і оборона. – 2012. – № 7–8. – С. 3–18.
9. Про відновлення дії окремих положень Конституції України [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-18/paran6#n6>
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо відомостей про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/475-viii>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів [Елек-

References

1. Buxaneyv`ch A. «Publichna administraciya yak insty`tut opyt`mizaciyi publichnogo kontrolyu v gromadyans`komu suspiil`stvi» // Visny`k Nacional`noyi akademiyi derzhavnogo upravlinnya # 2, 2010, s. 46–56 [Public administration as an institution of public control optimization in civil society]
2. Kodeks administraty`vnogo sudochy`nstva Ukrayiny` vid 6.07.2005. # 2747-IV. p.15 ch.1 st.3 [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2747-15> [Administrative Code of Ukraine]
3. Konstytuciya Ukrayiny`. [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> [The Constitution of Ukraine]
4. Analitichna dopovid` do Shhorichnogo Poslannya Prezydenta Ukrayiny` do Verhovnoyi Rady` Ukrayiny` «Pro vnutrishnye ta zovnishnye stanovy`shhe Ukrayiny` v 2015 roci». – K. : NISD, 2015. – 684 s. [On the internal and external situation of Ukraine in 2015]
5. Hellman J.S., Jones G. and Kaufmann D. «Seize the State, Seize the Day: State Capture, Corruption, and Influence in Transition» // World Bank Policy and Research Working Paper, #. 2444. Washington, D.C.: The World Bank, 2000. r. 1-45.
6. Zakon Ukrayiny` «Pro Radu nacional`noyi bezpeky` i oborony` Ukrayiny`». [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр> [On the National Security and Defense Council of Ukraine]
7. Zakon Ukrayiny` «Pro derzhavni miscevi administraciyi». [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14/page> [On state local administration]
8. Analitichna dopovid` Centru Razumkova «Parlamentarizm` zm v Ukrayini: insty`tucijne zabezpechennya, stan, tendencyi» // Nacional`na bezpeka i oborona # 7-8, 2012. s. 3-18 [Parliamentarism in Ukraine: institutional support, status and trends]
9. Zakon Ukrayiny` «Pro vidnovlennya diyi okremy`x polozhen` Konstytuciyi Ukrayiny`». [Elektronny`j resurs]. – Rezhym`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/742-18/paran6#n6> [On the recovery of certain provisions of the Constitution of Ukraine]

- тронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1701-18>
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/424-viii>
 13. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/417-viii>
 14. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку тимчасового вилучення майна та проведення обшуку [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/394-viii>
 15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/289-viii>
 16. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» щодо спрощення припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації) [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/285-viii>
 17. Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/578-19/page>
 18. Про Національне антикорупційне бюро України [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page3>
 19. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55082
 20. Токар-Остапенко О. В. Кризові тенденції у діяльності Верховної Ради України / О. В. Токар-Остапенко // Аналітична записка. Серія «Політика». – 2014. – № 11.
 21. Офіційний сайт Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minjust.gov.ua/ua>
 22. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1952-15/page>
 23. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15/>
 24. Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/597-viii>
 25. Кабінет електронних реєстрів Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
 10. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrayiny` shhodo vidomostej pro kincevogo beneficiarnogo vlasny`ka (kontrolera) yury`dy`chnoyi osoby`».[Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/475-viii> [On amendments to some laws of Ukraine concerning information about the final beneficial owner (controller) legal entity]
 11. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakonodavchy`x aktiv Ukrayiny` shhodo vy`znachennya kincevy`x vy`godooderzhuvachiv yury`dy`chny`x osib ta publiczny`x diyachiv».[Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1701-18> [On amendments to some legislative acts of Ukraine concerning the definition of final beneficiaries of legal entities and public figures]
 12. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakonodavchy`x aktiv Ukrayiny` shhodo umov governennya strokovy`x depozy`tiv».[Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/424-viii> [On amendments to some legislative acts of Ukraine concerning the conditions of return time deposits]
 13. Zakon Ukrayiny` «Pro osobly`vosti zdijsnennya prava vlasnosti u bagatokvarty`momu budy`nku». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/417-viii> [On the specifics of ownership in an apartment house]
 14. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do Kry`minal`nogo procesual`nogo kodeksu Ukrayiny` shhodo poryadku ty`mchasovogo vy`luchennya majna ta provedennya obshuku». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/394-viii>[On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine in order temporary seizure of property and a search]
 15. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakonodavchy`x aktiv Ukrayiny` shhodo zaxy`stu prav investivoriv».[Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/289-viii> [On amendments to some legislative acts of Ukraine on protection of investors' rights]
 16. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` «Pro derzhavnu reyestraciyu yury`dy`chny`x osib ta fizy`chny`x osib – pidpry`yemciv` shhodo sproshhennya pry`py`nennya yury`dy`chny`x osib shlyaxom zly`tlya, pry`yednannya, podilu, peretvorennya (reorganizaciyi)». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/285-viii> [On Amendments to the Law of Ukraine “On state registration of legal entities and individuals - entrepreneurs” on simplifying termination of legal entities by merger, division, transformation (reorganization)]
 17. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny` «Pro prokuraturu» shhodo udoskonalennya ta osobly`vostej zastosuvannya okremy`x polozhen`». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/578-19/page> [On Amendments to the Law of Ukraine “On Prosecution” and features for improving application of certain provisions]
 18. Zakon Ukrayiny` «Pro Nacional`ne anty`korupciyne byuro Ukrayiny`». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page3> [On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]
 19. Zakon Ukrayiny` «Pro Nacional`nu policiyu». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55082 [The National Police]

- https://kap.minjust.gov.ua/services?keywords=&product_id=1&usertype=
26. Реєстр власників нерухомого майна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kap.minjust.gov.ua>
 27. Офіційний сайт Державтоінспекції Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sai.gov.ua>
 28. Електронна система «Публічна кадастрова карта України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.map.land.gov.ua/kadastrova-karta>
 29. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://usr.minjust.gov.ua>
 30. Сото де Э. Загадка капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем остальном мире / Эрнандо де Сото. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – С. 272.
 31. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
 32. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – С. 692.
 20. Tokar-Ostapenko O. V. «Kry`zovi tendenciyi u diyal`nosti Verhovnoyi Rady` Ukrayiny`». // Analit`chna zapry`ska. Seriya «Polity`ka» # 11, 2014. [Crisis trends in the Verkhovna Rada of Ukraine]
 21. Ofitsiynij`j sajt Ministerstva yusty`ciyi Ukrayiny`. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://minjust.gov.ua/ua> [The official website of the Ministry of Justice of Ukraine]
 22. Zakon Ukrayiny` «Pro derzhavnu reyestraciyu rechovy`x prav na neruxome majno ta yix obtyazhen`». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1952-15/page> [On State Registration of Rights to Real Estate and Their Encumbrances]
 23. Zakon Ukrayiny` «Pro derzhavnu reyestraciyu yury`dy`chny`x osib ta fizy`chny`x osib-pidpry`yemciv». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15/> [On state registration of legal entities and individual entrepreneurs]
 24. Zakon Ukrayiny` «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrayiny` shhodo posy`lennya prozorosti u sferi vidnosy`n vlasnosti z metoyu zapobigannya korupciyi». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/597-viii> [On amendments to some laws of Ukraine to enhance transparency in property relations to prevent corruption]
 25. Kabinet elektronny`x reyestriv Ministerstva yusty`ciyi Ukrayiny`. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: https://kap.minjust.gov.ua/services?keywords=&product_id=1&usertype= [Cabinet of electronic registers Ministry of Justice of Ukraine]
 26. Reyestr vlasny`kiv neruxomogo majna. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu <https://kap.minjust.gov.ua>. [Register property owners]
 27. Ofitsiynij`j sajt Derzhavtoinspekciya Ministerstva vnutrishnix sprav Ukrayiny`, [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.sai.gov.ua> [Official site of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]
 28. Elektronna sy`stema Publichna kadastrova karta Ukrayiny`. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.map.land.gov.ua/kadastrova-karta> [Electronic Public cadastral map Ukraine]
 29. Yedy`nyj` derzhavny`j reyestr yury`dy`chny`x osib ta fizy`chny`x osib-pidpry`yemciv. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <https://usr.minjust.gov.ua> [Unified State Register of Legal Entities and Individual Entrepreneurs.]
 30. Soto Эрмандо де. Загадка кapy`tала. Почему кapy`taly`zm торжествует на Западе y` терпы`t porazheny`e vo vsem ostal`nom my`re. M: ЗАО «Oly`mp-By`znes» - 2004, s. 272 [Riddle capital. Why торжествует capitalism in the West and defeat терпы`t vsem rest of the world.]
 31. 31.Zakon Ukrayiny` «Pro derzhavnu sluzhbu» [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12> [On Civil Service]
 32. 32. Ency`klopediya derzhavnogo upravlinnya: u 8 t. / Nacz. akad. derzh.upr. pry` Prezy`dentovi Ukrayiny`; nauk.-red. kolegiya: Yu. V. Kovbasyuk(golova) ta in. K.: NADU, (2011) T. 2: Metodologiya derzhavnogo upravlinnya / nauk.-red. kolegiya :Yu. P. Surmin (spivgolova), P. I. Nadolishnij (spivgolova) ta in. C.692 [Encyclopedia of Public Administration]